

15-03-2000

De Nieuwspaper van Schouwen-Duiveland

PZC

buitengebied

woensdag 15 maart 2000

Onderzoek naar Schouwse kolonie

foto Janne Wolterbeek

Het zijn geen lieve vogels, zilvermeeuwen. Het aaibaarheidsgehalte is nul komma nul, ze zijn niet bepaald mooi, kunnen niet vrolijk fluiten en schijten in je haar. Voor Harry Vercruijssse (49) uit Tilburg maakt dat allemaal niet uit. Hij heeft onderzoek naar de meeuwenkolonie in de Meeuwenduinen op Schouwen-Duiveland gedaan en schreef er een boek over. „Ik ben niet geïnteresseerd in lievigheid en aaibaarheid”, zegt hij. „Ik kan niet ontkennen

Jonge zilvermeeuw, te herkennen aan het nog bruinige verenpak.

foto Janne Wolterbeek

dat meeuwen overlast bezorgen. Die werkelijkheid zie ik wel, maar daar ben ik niet verantwoordelijk voor."

door Roelf Reinders

De kolonie van ongeveer achttienduizend zilvermeeuwen en kleine mantelmeeuwen in de duinen van het natuurgebied Kop van Schouwen is één van de grootste meeuwenkolonies van Nederland. Vercruijse heeft vier jaar lang zilvermeeuwen van deze kolonie gevolgd. Hij wilde onder andere weten of meeuwen die op Schouwen zijn geboren daar zelf ook gaan broeden en waar ze hun voedsel vandaan halen. De Tilburgse vogelaar kwam op het idee om zich met meeuwen bezig te houden nadat hij in vogelblaadjes een oproep van de Nederlandse meeuwendeskundige Arie Spaans van het Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek (IBN-DLO) had gelezen. Eind jaren tachtig waren duizenden

zilvermeeuwenkuikens van twaalf grote meeuwenkolonies waaronder die van Schouwen en Het Land van Saeftinge geringd. Of de Nederlandse vogelaar ook eens op geringde meeuwen wilde letten.

Vercruijse wilde dat wel. „Die oproep raakte een snaar bij mij.” Het ging om gekleurde ringen - om elke poot één - met een eigen code voor iedere meeuw. De Schouwse meeuwen kregen twee witte of twee groene ringen. „Het was nieuw in Nederland dat vogels op deze grote schaal op afstand leesbare ringen kregen. Door de combinatie te lezen, kun je erachter komen dat de meeuw op Texel is geboren en gisteren nog in Scheveningen is gezien. Dat motiveert ontzettend.” Met de ouderwetse, metalen ring kun je pas wat beginnen als de meeuwen dood zijn en een vinder de ring opstuurt.

Er werden 314 Schouwse meeuwen geringd waarvan er een

kleine honderdvijftig volwassen zijn geworden. Om meer van deze vogels te weten te komen, maakte Vercruijse tienduizenden kilometer per jaar en bracht hij talloze uren in z'n canvas observatietentje door. „Meeuwen zitten óf aan de kust óf op vuilnisbelten waar er volop voedsel is.”

De kust van Goeree tot aan de Baie de Somme 250 kilometer verderop in Frankrijk, hij kent het als z'n broekzak. Hij heeft deze strook systematisch afgezocht. Tientallen vuilstortplaatsen ('Dat is niet altijd even leuk, het stinkt er en in de zomer is het er stoffig') in Zuid-Nederland, Vlaanderen en Noord-Frankrijk, Vercruijse is er geweest. Eenzaam werk? „Wat is eenzaam? Het is niet altijd even prettig om uren in een tentje van anderhalve meter hoog te zitten. Ik ben niet graag alleen, maar in het veld ben ik gráág alléén.”

Zelfde plek

Vercruijse ontdekte dat de Schouwse meeuwen steeds op dezelfde plek overwinteren, soms tot aan de monding van de rivier de Somme in Noord-Frankrijk. Bijvoorbeeld meeuw GNG4. „Ik weet in welke duinpan hij is geboren. Zag ik hem in de winter in het natuurgebied bij de Baie de Somme zitten. Daar heb je een klein haventje met een leuk vuurtorentje. Dan denk ik al snel: ha, ben je daar weer. En de volgende winter zat meneer er weer! Meeuwen hebben vaste plaatsen waar ze terugkeren, zitten ook elke winter weer op dezelfde dukdalf. Daar kun je op zitten wachten. Terwijl er nogal eens werd gezegd dat zilvermeeuwen zwerfvogels zijn zonder vast overwinteringsgebied.” Vercruijse ontdekte verder dat zestigprocent van de meeuwen die op Schouwen wordt geboren daar

De schoonheid van de meeuw heet eenvoudig

Onderzoeker Harry Vercruijse: „De meeuw is een ontzettend boeiende vogel.”

foto Lex de Meester

ook voor het eerst gaat broeden, mannetjes nog meer dan de vrouwtjes. Als ze daar eenmaal gebroed hebben, komen ze het broedseizoen het jaar erop voor bijna honderd procent zeker weer naar Schouwen terug. „De mannetjes proberen op dezelfde plaats in de kolonie als vorig jaar te broeden. Dat klopt tot op de meter nauwkeurig.” De

zilvermeeuwen die op Schouwen zijn geboren maar daar niet terugkeren om te broeden, doen dat in bijna alle gevallen wel dicht in de buurt zoals op Neeltje Jans of op de Maasvlakte. Vercruijse is de meeuw als een 'ontzettend boeiende' vogel gaan zien. De meeuw mag dan een saai en lastig imago hebben, Vercruijse zegt dat iedere vogel

interessant is 'als je erin duikt'. „Schoonheid zit ook in eenvoud.” Hij pakt z'n boek en laat de voorkant zien. Een volwassen meeuw met een priemend, geel omrand oog. „Die blik van wie doet me wat? Die volledige controle over z'n omgeving, hij weet precies hoever hij kan gaan.” Hij zegt af en toe komische taferelen door z'n telescoop te

zien. „Het zijn ook van die macho's. Staan er twee aan een takje te trekken, met hun poten stijf in het zand. Niet dat ze dat takje nodig hebben, maar zo'n gevecht is hun territoriumdrang.” Want dat doen ze ook, meeuwen, elkaars jongen opeten als ze de kans krijgen. Vercruijse: „Als ik door m'n telescoop een meeuw een pasgeboren meeuwenkuiken zie opeten, levert mijn wetenschappelijke geaardheid even een gevecht met mijn gevoel en overwint dan. Ik zeg 'ach en wee' maar ik veroordeel niet. Als jij een merel een pier uit de grond ziet trekken, is dat toch ook niet zielig?”

Niets menselijks is de meeuw vreemd. Vrouwtjes willen, doorgaans met hetzelfde mannetje paren als het jaar ervoor er goede jongen zijn voortgebracht. Ze weet hem feilloos weer terug te vinden in de Meeuwenduinen. Maar is het vrouwtje niet tevreden over het nageslacht, probeert ze rustig een ander te versieren. Want bij de meeuwen kiezen mannetjes de paarplaats uit en kiezen de vrouwtjes met wie ze het willen doen. Vercruijse: „Dan willen ze bijvoorbeeld het mannetje dat ze vorig jaar met een ander vrouwtje hebben gezien, die was zo goed toen. Ze kijken verdomd goed om zich heen naar andere mannetjes.”

H.J.P. Vercruijse, Zilvermeeuwen uit de duinen van Schouwen: verspreiding, sterfte en broedbiologie. Uitgave in eigen beheer, Tilburg. 272 p. Prijs f 37,50.